

Bohumil Hrabal - Ostře sledované vlaky

Úvod

Jméno: Bohumil Hrabal (1914 - 1997)

Národnost: Česká republika

Život autora

Bohumil Hrabal, je jedním z **nejvýznamnějších českých spisovatelů 20. století**. Narodil v roce 1914 v Brně, ale značnou část života prožil v pražské Libni. Jeho život byl plný **různorodých zkušeností**, které byly často inspirací pro jeho literární tvorbu - pracoval například jako dělník, výpravčí, pojišťovací agent nebo i kulisák. Psaní se začal věnovat profesionálně až v roce 1963, začátkem 70. let **nesměl oficiálně publikovat** a přispíval proto jen do samizdatových periodik, později se stal **oficiálním autorem** a bylo mu umožněno publikovat pod dohledem komunistické cenzury. Hrabalova díla jsou velmi populární a řada z nich byla i **zfilmována**.

Autorova tvorba

Bohumil Hrabal je známý pro své tragikomické zobrazení osudů **"obyčejných lidí"**, plné humoru a melancholie. Mezi jeho nejvýznamnější díla kombinují **absurditu totalitních režimů s krásou drobných okamžiků** lidského života. Hrabalova tvorba je typická volným proudem vyprávění, mísením vysokého a nízkého stylu a schopností spojit tragédii s humorem. Hrabal se pokoušel i o básnickou tvorbu, ale nevíce se prosadila jeho próza - **převážně romány, novely a povídky**.

Další díla: **Obsluhoval jsem anglického krále** - román, **Postřižiny** - novela, **Slavnosti sněženek** - novela

Literárně historický kontext

Období: Česká literatura 2. poloviny 20. století.

V 60. letech přichází **2. vlna válečné literatury**, dochází k **uvolňování komunistické cenzury** a autoři získali větší svobodu projevu. V roce **1968 se s příchodem normalizace vrací i cenzura**. Spousta umělců emigruje a publikuje z **exilu**. Domácí tvorba se dělí na **oficiální a samizdatovou**. Oficiální autoři se podvolili režimu a mohli veřejně publikovat. Zakázání autoři naopak tvořili svá díla tajně, aby se vyhnuli následkům odporu proti režimu.

Autorovi současníci a jejich stěžejní díla

Domácí - oficiální literatura

Vladimír Páral

- Katapult - Novela

Ota Pavel

- Smrt krásných srnců - sbírka povídek

Domácí - samizdatová literatura

Ludvík Vaculík

- Morčata - román

Eva Kantůrková

- Pán věže - román

Exilová literatura

Josef Škvorecký

- Tankový prapor - román

Milan Kundera

- Žert - román

Druh: Střední epika**Žánr:** Novela**Forma:** Próza

Téma

Dospívání a hledání osobní odvahy mladého železničáře Miloše Hrmy v období druhé světové války. Hrabal zobrazuje kontrast mezi krásami každodenních radostí a dramatickými dopady války.

Motivy

Přeměna z chlapce na muže, první sexuální zážitky, dopad války na všední život, kritika fašismu a války

Časoprostor

Děj není přesně určen, období protektorátu Čechy a Morava. Železniční stanice.

Kompozice

- **Chronologický postup s retrospektivními prvky** (Milošovi vzpomínky na minulost)
- Kniha obsahuje věnování matce
- Děleno na 6 nepojmenovaných kapitol
- Text je členěn na odstavce, souvětí a věty

Jazyková vrstva

Jazykové prostředky

- Spisovný, ale i nespisovný jazyk
- hovorová čeština, slang, citově zabarvená slova a zdrobněliny
- Archaismy, historismy, odborné termíny, cizí slova

Vypravěč

- Zúčastněný - Miloš Hrma

Vyprávěcí způsob

- Ich forma

Typy promluv

- Dialogy a monology
- Přímá řeč ve velké míře

Adaptace

Stejnojmenný film - Jiří Menzel (1966)

Hlavní postavy

Miloš Hrma - Hlavní hrdina, citlivý, lítostivý, mladý a nezkušený

Ladislav Hubička - Výpravčí, sukničkář

Zdenička Svatá - Telegrafistka, pravdomluvná a hezká

Viktoria Freie - Krásná Rakušanka, odbojáčka

Máša - Dívka Miloše, pracuje také u vlaků jako průvodčí

Pan přednosta - Přednosta stanice, vášnivý chovatel holubů, přísný a důsledný

Paní přednostová - Starší žena, Miloš si k ní přijde pro rady, jak se milovat, ale ona ho odmítá

Otec Miloše

Kníže Kinský - Má zámek blízko železnice, chová koně

Hraběnka Kinská

Dopravní šéf Slušný

Rada Zedníček - Člen komise, která rozhoduje o panu Hubičkovi, spolupracuje s Němci

Tipy ke knize

Zde najdeš knihu *Ostře sledované vlaky* zdarma ke stažení:

https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/47/98/41/ostre_sledovane_vlaky.pdf

Zajímal by tě videorozbor této knihy a autora?

Rozbory, které připravil projekt **Knihy trochu jinak** najdeš zde:

Rozbor: https://www.youtube.com/watch?v=uqFv5Nw1XYg&t=2s&ab_channel=Knihytrhochujinak

Obsah: https://www.youtube.com/watch?v=8jjHwJ_OD9o&ab_channel=Knihytrhochujinak

Vzorový text k procvičení rozboru uměleckého textu, který připravil projekt Nový Amos najdeš zde:

<https://www.statnimaturita-cestina.cz/ostre-sledovane-vlaky#more-868>

Na motivy knihy byl natočený povedený **stejnojmenný film**, který doporučujeme shlédnout (najdeš ho například i na **Netflixu**).

Děj

Příběh začíná představením hlavní postavy, Miloše Hrmy, mladého praktikanta na železniční stanici. Na začátku knihy prožívá Miloš nevydařený vztah s výpravčí Mášou. Pokusí se kvůli tomu dokonce i o sebevraždu (podřeže si zápěstí). Miloše se podaří zachránit a po uzdravení nastupuje zpět do práce.

Miloš se vrací na vlakovou stanici, kde má službu spolu s výpravčím Hubičkou, který je známý svým neformálním přístupem k práci a sukničkářstvím. Přednosta dokonce Milošovi vypráví, jak mu Hubička jednou rozvrzal kanape, když při noční službě orazítkoval Zdeničce Svaté (telegrafistce) zadek a miloval se s ní. Matka Zdeničky si toho razítka ale všimla a přišla si stěžovat, což vedlo k vyšetřování výpravčího Hubičky.

Ve třetí kapitole je více rozebírán Milošův milostný život. Miloš si jde pro rady „jak být mužem“ za přednostovou manželkou kvůli svým milostným neúspěchům s Mášou. Ta ho ale odmítne. Miloš se později od Hubičky dozvídá o tajném plánu na zničení německého vlaku, který převáží zbraně. Jde o jeden z takzvaných ostře sledovaných vlaků. Miloš se rozhodne této akce také zúčastnit.

Na nádraží přijíždí odbojářka Viktoria Freie s informacemi o plánu na zničení vlaku. Viktorie projeví Milošovi náklonnost a prožije s ním jeho první milostný úspěch. Odhodlaný Miloš druhý den sabotuje projíždějící ostře sledovaný vlak shobením bomby ze staničního semaforu. V posledním vagonu ale stojí hlídkující německý voják, který si Miloše všimne a začne po něm střílet. Miloš střelbu opětuje, oba jsou zasaženi a padají k zemi do příkopu u kolejí.

Oba zemřou. Miloš před smrtí cítí různé pocity - hrdost za svůj čin, ale zároveň lítost vůči mrtvému vojákovi, kterého zastřelil. Nakonec si uvědomuje marnost celé války.